

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 81/06-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. júla 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Jána Auxta a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti V. B., V., zastúpenej advokátom JUDr. M. F., L., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 102/2001, za účasti Okresného súdu Bratislava II, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 102/2001 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava II p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 102/2001 konal bez zbytočných prietáhov.

3. V. B. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II je p o v i n n ý uhradiť V. B. trovy právneho zastúpenia v sume 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu JUDr. M. F., L., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. II. ÚS 81/06 z 29. marca 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť V. B. (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 102/2001.

Zo s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovateľka je účastníčkou súdneho konania vedeného pred okresným súdom, ktoré začalo 14. marca 2001, keď bola okresnému súdu doručená jej žaloba o zaplatenie 50 926 Sk s príslušenstvom z titulu poisťnej udalosti proti poisťovni E., a. s. (ďalej len „žalovaná“).

Podľa s'ťažovateľky okresný súd vo veci od marca 2001, t. j. viac ako štyri roky vôbec nekoná, nenariadil žiadne pojednávanie za účelom prejednávania veci, ani ju nevyzval na odstránenie nedostatkov podanej žaloby.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 2038/06 z 9. mája 2006 doručeným 15. mája 2006, v ktorom sa okrem chronológie procesných úkonov okresného súdu uvádza, že:

- „... - spor nie je skutkovo ani právne zložitý (...)*
- nezistila som prekážky postupu konania podľa § 107 a nasl. O. s. p.,*
- nezistila som prietahy v konaní spôsobené sťažovateľkou*
- zistila som prietahy spôsobené súdom,*
- zistené prietahy považujem za zbytočné*
- nezistila som iné okolnosti majúce vplyv na prietahy v konaní.“*

Právny zástupca sťažovateľky podaním doručeným ústavnému súdu 29. mája 2006 na vyjadrenie okresného súdu reagoval takto: *„Keďže predsedníčka OS Bratislava II pani JUDr. G. S. jednoznačne uznala dôvodnosť a oprávnenosť ústavnej sťažnosti vo vyššie uvedenej veci ako splnomocnený právny zástupca sťažovateľky pani V. B. v súlade s jej vôľou a želaním nemám k tomuto vyjadreniu žiadne pripomienky a s týmto sa stotožňujem, nakoľko uznala v plnom rozsahu, že došlo k porušeniu základných práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa § 48 ods. 2. Ústavy SR.“*

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti, z jej príloh a zo spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 102/2001 vyplýva, že 14. marca 2001 bola okresnému súdu doručená žaloba sťažovateľky o zaplatenie 50 926 Sk s príslušenstvom, ako poistného plnenia proti žalovanej spolu so žiadosťou o oslobodenie od súdnych poplatkov. Dňa 3. septembra 2001 okresný súd vyzval žalovanú na vyjadrenie k priloženej žalobe (žalovaná tak urobila 4. októbra 2001). Okresný súd až 10. novembra 2005 vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku alebo predloženie vyplneného a potvrdeného potvrdenia o osobných, majetkových

a zárobkových pomeroch. Sťažovateľka spolu s podaním vo veci samej (návrh na zmenu označenia žalovanej z dôvodu jej transformácie, predloženie požadovaných potvrdení) doručeným okresnému súdu 30. decembra 2005 namietla zaujatosť konajúcej sudkyne. O námietke zaujatosti rozhodol Krajský súd v Bratislave 31. januára 2006 tak, že zákonná sudkyňa nebola vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci. Spis bol vrátený okresnému súdu 20. apríla 2006.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“.

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa: a) právnej a faktickej zložitosti veci, pričom zohľadňuje aj povahu veci a o čo ide sťažovateľovi pri uplatňovaní základného práva na súdnu ochranu, b) správania účastníka konania a c) postupu súdu.

Pri uplatnení týchto kritérií však ústavný súd súčasne berie do úvahy, že ich aplikácia je oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých zistil, že „súd bol celkovo nečinný a od podania žalobného návrhu neuskutočnil vo veci žiadne úkony“ (II. ÚS 4/03, II. ÚS 177/03).

Predmetom konania pred okresným súdom je nárok sťažovateľky na zaplatenie poistného plnenia v dôsledku poistnej udalosti (smrti poisteného). Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania právne zložité nie sú a tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktorá môže využívať rozsiahlu stabilizovanú judikatúru. Skutková zložitosť prípadu sa nedá posúdiť, pretože okresný súd zatiaľ nevykonal žiadne dokazovanie, ktoré by poukázalo na komplikované zisťovanie skutkového stavu.

Ústavný súd zároveň konštatuje, že sťažovateľka sa nijako nepričinila o taký stav konania v jej právnej veci, aký bol zistený v ústavnoprávnom konaní o jej sťažnosti.

Ústavný súd po zistení, že od podania žaloby 14. marca 2001 do doručenia sťažnosti ústavnému súdu nedošlo k žiadnemu meritórnemu úkonu okresného súdu a vo veci bola urobená iba výzva z 3. októbra 2001 na vyjadrenie sa k žalobe adresovanej žalovanej a výzva z 10. novembra 2005 na zaplatenie súdneho poplatku (resp. na zaslanie potvrdenia o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch sťažovateľky), nepovažoval za potrebné ďalej analyzovať predmetné konanie podľa uvedených kritérií na ustálenie zbytočných prietáhov. Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že nečinnosťou okresného súdu, ktorá bola jedinou významnou príčinou zbytočných prietáhov v konaní pred okresným súdom, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

Pretože ústavný súd zistil porušenie sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Podľa § 56 ods. 5 citovaného zákona ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 60 000 Sk z dôvodov, že okresný súd jej „neposkytol (...) právnu

ochranu prejednaním vecí bez zbytočných prieťahov a odstránením právnej neistoty v čase, keď bola po smrti manžela vo veľmi zlej sociálnej a finančnej situácii“, a navyše „trpí viacerými závažnými chorobami, a preto je nebezpečie, že sa pri takomto postupe súdu vôbec nedožije rozhodnutia vo veci samej“.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 12 C 102/2001, ktorá je viac ako 5 rokov, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 40 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. M. F. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 2 730 Sk a k tomu 2 x 164 Sk režijný paušál (§ 16 vyhlášky). Spolu úhrada predstavuje sumu 5 788 Sk.

Podanie právneho zástupcu doručené ústavnému súdu 15. júna 2006 označené ako „*Vyjadrenie*“ ústavný súd nevyhodnotil vzhľadom na jeho obsah (absencia ústavnoprávneho aspektu) ako podanie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2006